

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «ГАНДБОЛ З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ»

Леонтєва Інна Василівна,

старший викладач кафедри спортивних дисциплін
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
ORCID ID: 0000-0001-9394-0808

Леонтєв Олег Вікторович,

старший викладач кафедри спортивних дисциплін
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
ORCID ID: 0000-0002-7252-0609

Ливацький Олександр Васильович

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
ORCID ID: 0000-0002-8012-9116

Стаття присвячена дослідженню критеріїв оцінки здобувачів вищої освіти Навчально-наукового інституту охорони здоров'я і спорту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» в процесі вивчення освітнього компонента «Гандбол з методикою викладання». У статті розглянуто актуальність проблеми оцінювання в контексті підвищення якості підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Мета дослідження полягає в аналізі та систематизації критеріїв оцінки, що використовуються в процесі вивчення дисципліни «Гандбол з методикою викладання», а також у визначенні їх впливу на рівень засвоєння знань та формування практичних навичок студентів. Особлива увага приділяється аналізу ефективності існуючих критеріїв та їх відповідності сучасним вимогам до підготовки фахівців.

У статті проаналізовано такі критерії оцінки: оцінювання теоретичних знань (тестування, усні відповіді, реферати); практичних навичок (техніка виконання елементів гри, тактична підготовка, участь у змаганнях); методичних навичок (розробка конспектів та проведення тренувальних занять, аналіз відеоматеріалів); активності на заняттях та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Розглянуто також вплив кожного з цих критеріїв на мотивацію студентів та їхнє ставлення до навчального процесу.

Результати дослідження показали, що ефективне використання різноманітних критеріїв оцінки сприяє підвищенню якості навчання та формуванню компетентностей студентів. Особливо важливим є поєднання теоретичної та практичної оцінки, а також оцінка методичних навичок, що є ключовими для майбутніх тренерів та викладачів. Виявлено, що чіткі та зрозумілі критерії оцінки сприяють кращому розумінню студентами вимог до них та підвищенню їхньої відповідальності за результати навчання.

У статті представлено рекомендації щодо вдосконалення критеріїв оцінки в дисципліні «Гандбол з методикою викладання», які можуть бути використані для підвищення ефективності навчального процесу та якості підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту.

Ключові слова: оцінювання, педагогічний контроль, гандбол, кредитно-модульна система.

Leontieva Inna, Leontiev Oleh, Lyvatskyi Oleksandr. Assessment Criteria for Higher Education Students in the Process of Studying the Educational Component «Handball with Teaching Methodology»

The article is devoted to the study of assessment criteria for higher education applicants of the Educational and Scientific Institute of Health and Sports of the State Institution «Lugansk National Taras Shevchenko University» in the process of studying the educational component «Handball with Teaching Methodology». The article examines the relevance of the assessment problem in the context of improving the quality of training future specialists in physical culture and sports.

The purpose of the study is to analyze and systematize the assessment criteria used in the process of studying the discipline "Handball with Teaching Methodology", as well as to determine their impact on the level of knowledge acquisition and the formation of practical skills of students. Particular attention is paid to the analysis of the effectiveness of existing criteria and their compliance with modern requirements for the training of specialists.

The article analyzes the following assessment criteria: assessment of theoretical knowledge (testing, oral answers, essays); practical skills (technique of performing game elements, tactical training, participation in competitions); methodological skills (development of lesson plans and conducting training sessions, analysis of video materials); activity in classes and independent work of higher education applicants. The influence of each of these criteria on students' motivation and their attitude to the educational process is also considered.

The results of the study showed that the effective use of various assessment criteria contributes to improving the quality of education and the formation of students' competencies. The combination of theoretical and practical assessment, as well as the assessment

of methodological skills, which are key for future coaches and teachers, is especially important. It was found that clear and understandable assessment criteria contribute to a better understanding by students of the requirements for them and increase their responsibility for learning outcomes.

The article presents recommendations for improving the assessment criteria in the discipline "Handball with Teaching Methodology", which can be used to improve the effectiveness of the educational process and the quality of training specialists in the field of physical culture and sports.

Key words: assessment, pedagogical control, handball, credit-modular system.

Вступ. Підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері фізичного виховання і спорту потребує не тільки прогресивних методів навчання, а й налагодженого зворотного зв'язку, який базується на активній навчальній, творчій та практичній діяльності студентів. Ключовим елементом є контроль за цією діяльністю, що гарантує якість навчання. Контроль та оцінювання повинні стимулювати студентів до наполегливої праці та досягнення високого рівня знань, виконуючи при цьому контролюючу, мотивуючу та виховну функції. Оцінка є відображенням особистого внеску кожного студента у процес навчання [1].

За вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації основною формою контролю знань та вмінь студентів є складання ними всіх модулів, запланованих з даної дисципліни. Обрана система контролю повинна забезпечувати об'єктивний контроль знань студентів з кожного вивчаемого модулю [2].

Мета даної роботи полягає в набутті теоретичних знань з історії розвитку гандболу, сучасного стану його в світі, в Україні, вивчені офіційних правил гри, організації змагань з гандболу, оволодінні техніко-тактичними діями в захисті та нападі, вивчені засобів та методів навчання та удосконалення техніки та тактики гри. При вивченні дисципліни студенти оволодівають практичними навичками викладача фізичної культури, виконують обов'язки арбітра з гандболу та організатора змагань.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження було використано комплекс наукових методів:

- аналіз наукової літератури;
- педагогічне спостереження;
- анкетування студентів;
- статистичний аналіз даних.

Організація дослідження. Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних контролю. Завдання контролю зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі;
- виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку;
- стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні [3].

Контроль – це продовження навчальної діяльності педагога і педагогічного колективу, він пов'язаний з усіма видами навчальної роботи і має навчити сту-

дентів готуватись до перевірки з першого дня занять і кожного дня, а не наприкінці семестру або навчального року.

Підготовка студентів ННІ Охорони здоров'я і спорту до практичної діяльності передбачає спеціалізацію по різних видам спорту, серед яких чинне місце займає гандбол [3].

Результатами опанування освітнім компонентом «Гандбол з методикою викладання» є:

- оволодіння теоретичним матеріалом курсу, в тому числі правилами гри;
- оволодіння методикою проведення занять з технічної підготовки;
- оволодіння методикою проведення занять з тактичної підготовки;
- виконання нормативних умов при проведенні занять, а саме функціональна підготовка, технічна підготовка, тактичні дії, правила суддівства.

В результаті вивчення освітнього компоненту студенти повинні знати:

- історію розвитку гандболу в світі та в Україні;
- основні прийоми техніки гри та методики їх навчання;
- основні тактичні дії гри та методики їх навчання;
- основні правила гри, види робочої документації, жести судді під час гри;
- правила з техніки безпеки під час проведення навчальних занять та змагань.

Студенти повинні вміти:

- правильно показати виконання основних технічних прийомів і тактичних дій гри;
- методична грамотна провести навчання основних технічних прийомів гри;
- методична грамотна провести навчання основних тактичних дій гри;
- організувати й провести змагання, суддівство змагань;
- правильно користуватися суддівськими жестами та вести протокол змагань [4].

Модульна програма навчання з освітнього компоненту «Гандбол з методикою викладання» була розподілена на змістовні модулі, кожен з яких містить окремі теми аудиторної та самостійної роботи. Кожен змістовний модуль оцінювали певною кількістю балів, загальна сума яких за всі модулі дисципліни дорівнювалась 100 балам (табл.1).

Оцінювання успішності студента при засвоєнні змістового модулю здійснювалась на основі результатів поточного і підсумкового контролю.

Нарахування балів проводилось у встановлений термін, передбачений робочою програмою освітнього

компоненту. При цьому у кожному змістовному модулі встановлювали форми контролю знань і їхню кількість (навчальна активність студента на занятті, навчальна практика, нормативи, результати тестування, написання індивідуального науково-дослідного завдання, самостійна робота, якість конспекту лекцій) [5].

Оцінювання практичної підготовки здобувачів вищої освіти (таблиця 2) здійснювалося за допомогою контрольних вправ (19 балів), що дозволяють визначити рівень володіння технічними прийомами, практичного суддівства (5 балів), оцінки за підготовку та проведення фрагментів уроку з фізичної культури (15 балів).

Дослідження проводилось серед здобувачів вищої освіти 1 – 2 курсів спеціальностей 014.11 Середня освіта. Фізична культура та 017 Фізична культура і спорт Навчально-наукового інституту охорони здоров'я і спорту Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» м. Лубни.

В дослідженні взяли участь 50 здобувачів вищої освіти. Формувальний педагогічний експеримент тривав – початок експерименту – жовтень 2023 р., кінець – травень 2024 року.

Контрольні навчальні нормативи та вимоги, які були запропоновані для оцінки засвоєння практичного матеріалу. 1). Здобувачі освіти, об'єднавшись у трійки, повинні виконати серію передач м'яча на відстань 3-5 метрів протягом 30 секунд, прагнучи до максимальної кількості успішних передач. 2) Студент повинен продемонструвати найшвидше ведення м'яча на дистанції 20 метрів за 30 секунд. 3) Гравець повинен продемонструвати точність кидків, намагаючись 10 разів влучити гандбольним м'ячем у задану ціль воріт з 9-метрової відстані. 4) Завдання полягає в тому, щоб з 7-метрової відстані 10 разів влучити м'ячем в обруч. 5) За 3 кидки потрібно досягти найбільшої дальності польоту м'яча (вимірюється в метрах). 6) Студент виконує 5 штрафних кидків з 7-метрової позначки, намагаючись влучити у вказану викладачем зону воріт [6].

Обговорення результатів. Представлені результати контрольних навчальних нормативів (таблиця 2)

та показники успішності студентів з освітнього компоненту «Гандбол з методикою викладання» (таблиця 3) дозволяють оцінити рівень підготовки студентів та ефективність навчального процесу.

Так, при передачі гандбольного м'яча в трійках спостерігається позитивна динаміка збільшення кількості передач за 30 секунд зі збільшенням рівня компетентності як у хлопців, так і у дівчат. Хлопці демонструють кращі результати, що може свідчити про більшу силу та координацію рухів.

Ведення м'яча на швидкість – зі збільшенням рівня компетентності час подолання дистанції 20 м зменшується. Хлопці знову демонструють кращі результати.

При виконанні вправи на точність кидка з 9 м та 7 м маємо результати в обох вправах подібні, спостерігається тенденція до збільшення кількості влучень зі збільшенням рівня компетентності.

Передача м'яча на дальність – відстань передачі збільшується зі збільшенням рівня компетентності. Хлопці демонструють кращі результати.

Семиметрові штрафні. Спостерігаємо, що кількість влучень також збільшується з підвищенням рівня компетентності.

Аналізуючи результати показників успішності (таблиця 3) маємо більшість студентів (50%), які отримали оцінку «добре» (BC), що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу. 20% студентів отримали оцінку «відмінно» (A). Частка студентів, які отримали незадовільні оцінки (FX та F), становить 5%, що може свідчити про необхідність корекції навчального процесу для цієї категорії студентів.

Середній бал успішності становить 81 бал, що відповідає оцінці «добре».

Висновки. Запровадження кредитно-модульної системи організації навчання й контролю знань сприяло підвищенню рівня успішності навчання студентів. Така система оцінювання спрямована перед усім на зміну мотиваційних настанов студента. Останній знає, що для отримання високої оцінки він має працювати упродовж усього семестру. Окрім цього, нова система навчання

Таблиця 1

Змістові модулі з освітнього компоненту «Гандбол з методикою викладання»

Зміст і структура залікового кредиту				Сума балів	
Модуль I	Аудиторна робота	ЗМ	Теоретичний блок	10	59
		ЗМ2	Практичний блок	39	
		ЗМ	Контрольний захід (залік)	10	
Модуль II	Індивідуальна робота	ЗМ1	Індивідуальні заняття (техніко- тактичне та фізичне удосконалення)	6	21
		ЗМ2	ІНДЗ	15	
Модуль III	Самостійна робота	ЗМ1	Скласти картотеку науково-методичної літератури, Інтернет джерел	20	
		ЗМ2	Скласти комплекс вправ для навчання окремого технічного прийому. Підібрати рухливі ігри та естафети для удосконалення технічних прийомів тактичних дій		
		ЗМ3	Аналіз навчального матеріалу гри з туризму та рухливих ігор в існуючій програмі з фізичної культури для учнів ЗОШ		
Усього балів:				100	

Контрольні навчальні нормативи та вимоги**1) Виконання серію передач м'яча на відстань 3-5 метрів протягом 30 секунд**

Хлопці	Дівчата	Рівень компетентності
10	9	1
12	10	2
14	12	3
16	14	4
18	16	5

2) Ведення гандбольного м'яча 20 м. (30 с.)

Хлопці	Дівчата	Рівень компетентності
18с	22с	1
16 с	20 с	2
14 с	18 с	3
12 с	16 с	4
10 с	14 с	5

3) Точність кидка з 9 м. в задану ціль воріт (10 спроб)

Хлопці	Дівчата	Рівень компетентності
5	5	1
6	5	2
6	6	3
7	6	4
8	7	5

4) Кидки м'яча на точність в обруч з 7 м. з 10 спроб

Хлопці	Дівчата	Рівень компетентності
5	5	1
6	5	2
6	6	3
7	6	4
7	7	5

5) Кидки м'яча на дальність з 3 спроб (метрів)

Хлопці	Дівчата	Рівень компетентності
8	7	1
9	8	2
10	9	3
11	10	4
12	11	5

6) 5 семиметрових штрафних у визначену викладачем зону воріт

Хлопці	Дівчата	Рівень компетентності
1	1	1
2	2	2
3	2	3
4	3	4
5	4	5

Показники успішності студентів з освітнього компоненту «Гандбол з методикою викладання»

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою ЛНУ	Результати успішності	Середній бал
A	Відмінно	90-100	20% (10 ст.)	81 бал
BC	Добре	75-89	50% (25 ст.)	
DE	Задовільно	60-74	25% (13 ст.)	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	5% (2 ст.)	
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	1-34	0% (0 осіб)	

стимулює студентів до постійної самостійної роботи, активності, творчості і таким чином дозволяє досягати вищого рівня підготовки фахівців у галузі фізичного виховання і спорту.

Рекомендації. Вважаємо за потрібне продовжити вдосконалення методики навчання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів. Збільшити

увагу до студентів з низьким рівнем успішності, запропонувавши їм додаткові заняття та консультації. Провести аналіз причин незадовільних оцінок та розробити заходи щодо підвищення успішності студентів. Використовувати отримані результати для коригування навчальної програми та підвищення її ефективності.

Література:

1. Леонтьєв О., Леонтьєва І. Форми контролю знань студентів навчально-наукового інституту фізичного виховання і спорту в процесі вивчення дисципліни «Футзал з методикою викладання». Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том IV: Зміни та синергія в розвитку науки та освіти [колективна монографія] / [Наукова редакція: Я. Гжесьяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін, Ужгород, Херсон, Київ: Посвіт, 2020. 292 с.
2. Киричок І.В., Павленко Т.Б. Якість академічних текстів як складова доброчесних практик закладу вищої освіти. Актуальні проблеми вищої медичної освіти і науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Харків, 8 квітня 2021 р.) / ред. кол.: В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов та ін. Харків : ХНМУ, 2021. С. 84-86.
3. Шадейко Г.П. Організація контролю навчальної діяльності студентів. URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/v_1/66.pdf
4. Пасічник В. Теорія і методика викладання баскетболу: навч. посіб. / Вікторія Пасічник. Л. : ЛДУФК, 2015. 78 с.
5. Освітньо-професійна програма «Спорт» Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність 017 Фізична культура і спорт. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1F9JZw7gyxBuLr9u0hmSHZqRvfbq2yGYi>
6. Романенко С., Тітова Г. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Спортивні ігри з методикою викладання» для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності 017 Фізична культура і спорт: метод. реком. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 36 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16118/1/Romanenko%20Sergey%20Stepanovich.pdf>

References:

1. Leontiev, O., & Leontieva, I. (2020). Forms of knowledge control of students of the Educational and Scientific Institute of Physical Education and Sports in the process of studying the discipline "Futsal with Teaching Methodology". In J. Grzesiak, I. Zymomrya, & V. Ilnytskyi (Eds.), Development of modern education and science: Results, problems, prospects. Vol. IV: Changes and synergy in the development of science and education (pp. 292). Posvit.
2. Kyrychok, I. V., & Pavlenko, T. B. (2021). Quality of academic texts as a component of ethical practices of higher education institution. In V. A. Kapustnyk, V. D. Markovskiy, V. V. Myasoedov, et al. (Eds.), Actual problems of higher medical education and science: Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference with international participation1 (pp. 84-86). Kharkiv National Medical University.
3. Shadeiko, H. P. (n.d.). Organization of control of students' learning activities. Retrieved from http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/v_1/66.pdf
4. Pasichnyk, V. (2015). Theory and methods of teaching basketball. Lviv State University of Physical Culture.
5. Educational and professional program "Sport" First (bachelor's) level of higher education. Field of knowledge 01 Education/Pedagogy. Specialty 017 Physical culture and sport. Retrieved from <https://drive.google.com/drive/folders/1F9JZw7gyxBuLr9u0hmSHZqRvfbq2yGYi>
6. Romanenko, S., & Titova, H. (2022). Methodical recommendations for conducting practical classes and organizing independent work in the discipline "Sports games with teaching methodology" for higher education applicants at the first (bachelor's) level of specialty 017 Physical culture and sport. Retrieved from <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16118/1/Romanenko%20Sergey%20Stepanovich.pdf>